चिङ्गाड गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्डः ७	**सख्याः ३**	**मितिः २०८०/०२/०२**

चिङ्गाड गाउँपालिका

प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०

प्रस्तावनाः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा २ र चिङ्गाड गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन २०७५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी चिङ्गाड गाउँपालिकाद्वारा विद्यालयको प्राज्ञिक, व्यवस्थापकीय तथा प्रशासनिक जिम्मेवारी निर्वाह गरी विद्यालयको प्रमुख कार्यकारी पदाधिकारीको रूपमा नेतृत्व गर्ने प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनिय भएकाले चिङ्गाड गाउँपालिकाले “प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०” जारी गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः

१.१. यो कार्यविधिको नाम **“प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०८०”** रहेको छ ।

१.२. यो कार्यविधि चिङ्गाड गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यालयहरूमा प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन गर्न लागु हुनेछ ।

१.३. यो कार्यविधि चिङ्गाड गाउँपालिकाको गाउँकार्यपालिकाले पारित गरेको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा;

२.१. **“गाउँपालिका”** भन्नाले चिङ्गाड गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय अवलचिङ्ग सुर्खेत लाई बुझिन्छ ।

२.२. **“ऐन”** भन्नाले चिङ्गाड गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन, २०७५ सम्झनुपर्नेछ ।

२.३. **“कार्यविधि”** भन्नाले प्रधानाध्यापक छनौट तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०८० बुझिनेछ ।

२.४. **“कार्यपालिका”** भन्नाले चिङ्गाड गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकालाई बुझिनेछ ।

२.५. **“शाखा”** भन्नाले चिङ्गाड गाउँपालिका अन्तर्गतको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा बुझिनेछ।

२.६. **“विद्यालय”** भन्नाले प्रचलित ऐन नियम बमोजिम प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षादेखि कक्षा बाह्र सम्म संचालित सामुदायिक विद्यालयको रूपमा अनुमति तथा स्वीकृत प्राप्त विद्यालय बुझिनेछ ।

२.७. **“संस्थागत विद्यालय”** भन्नाले निजी पहलमा कानून बमोजिम सञ्चालन अनुमतिप्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ ।

२.८. **“विद्यालय व्यवस्थापन समिति”** भन्नाले प्रचलित कानुन बमोजिम प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा गठन भएका विद्यालय व्यवस्थापन समिति लाई बुझिनेछ।

२.९. **“प्रधानाध्यापक”** भन्नाले विद्यालयको प्राज्ञिक, व्यवस्थापकिय तथा प्रशासनिक जिम्मेवारी निर्वाह गरी नेतृत्व गर्ने विद्यालयको प्रमुख कार्यकारी पदाधिकारीलाई बुझिनेछ ।

२.१०. **“शिक्षक”** भन्नाले सामुदायिक विद्यालयका माध्यमिक तह, निम्न माध्यमिक तह, प्राथमिक तहमा स्थायी, करार तथा राहत दरबन्दीमा नियुक्ती भएको शिक्षक बुझिनेछ । यसले साबिकको उच्च माध्यमिक तहको राहत तथा अनुदान कोटा र शिक्षण सिकाइ सहयोग अनुदानको एकमुष्ठ रकमबाट तलव खाने गरी नियुक्त शिक्षक समेतलाई जनाउनेछ ।

२.११. **“अधिकृत“** भन्नाले संघिय सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकारमा कार्यरत स्थायी अधिकृत स्तरको कर्मचारीलाई बुझिनेछ ।

२.१२. **“समिति”** भन्नाले दफा ४ को उपदफा (१) बमोजिमको प्रधानाध्यापक छनौट समितिलाई जनाउने छ ।

३. प्रधानाध्यापक विद्यालयको प्रमुख हुनेः

३.१. विद्यालयको प्राज्ञिक तथा प्रशासनिक प्रमुखको रूपमा कार्य गर्न प्रत्येक विद्यालयमा एक जना प्रधानाध्यापक रहनेछ ।

३.२. प्रधानाध्यापकले विद्यालयको समग्र प्राज्ञिक, व्यवस्थापकीय तथा प्रशासनिक उत्तरदायित्व वहन गर्नु पर्नेछ ।

४. प्रधानाध्यापक छनौट समितिः

४.१ विद्यालयको प्रधानाध्यापक छनौट गरी नियुक्तीका लागि सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रधानाध्यापक छनौट समिति रहनेछ ।

(क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा निजले तोकेको सो समितिको सदस्य - संयोजक

(ख) शिक्षा शाखाको प्रमुख वा निजले तोकेको - सदस्य

(ग) पालिकाभित्र कार्यरत विषयविज्ञ उपलब्ध
भएसम्म एक जना महिलासहित २ जना - सदस्य

(घ) विद्यालयको प्रधानाध्यापक - सदस्य-सचिव

४.२ उपदफा (४.१) को खण्ड (घ) बमोजिम विद्यालयको बहालवाला प्रधानाध्यापक पनि प्रतिस्पर्धामा सहभागी हुने भएमा वा प्रधानाध्यापक पद रिक्त भएको अवस्थामा विद्यालयको सम्बन्धित तहको बरिष्ठतम् शिक्षकले सदस्य-सचिव भई काम गर्नेछ । तर सम्बन्धित तहको शिक्षक उक्त विद्यालयमा नभएमा सोही तहको छिमेकी विद्यालयको सम्बन्धित तहको स्थायी शिक्षकलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनित गरी सदस्य सचिवको काम गर्न जिम्मा दिन सक्नेछ ।

४.३ प्रधानाध्यापक छनौट कार्यका लागि सम्बन्धित विद्यालय नै सचिवालयका रूपमा रहनेछ र सदस्य-सचिवले सो सचिवालयको व्यवस्थापनको काम गर्नुपर्नेछ भने संयोजक तथा अन्य तीन सदस्य गरी जम्मा चार जनाले मूल्यांकनकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्नुपर्नेछ ।

४.४ माध्यमिक र आधारभुत तह (कक्षा ६-८)/निम्न माध्यमिक तहको विषयविज्ञले स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण गरेको र प्रा वि तहको विषय विज्ञले स्नातक तह उत्तिर्ण गरेको हुनुपर्नेछ । तथा सम्बन्धित तहमा कम्तिमा ५ वर्ष प्र. अ. को जिम्मेवारी लिएको शिक्षकलाई प्राथमिकता दिइनेछ । विषय विज्ञ छनौट गर्दा स्वीकृत विषय विज्ञको सूची बाट वि व्य स अध्यक्ष र शिक्षा शाखाको प्रमुख वा निजले तोकेको प्रतिनिधि बाट गोला प्रथाद्वारा छनौट गरिनेछ ।

४.५ उपदफा (४.१) बमोजिमको प्रधानाध्यापक छनौट समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

५. प्रधानाध्यापक हुन चाहिने न्युनतम योग्यता र अनुभवः

५.१ आधारभूत तहको प्रधानाध्यापक हुन शिक्षाशास्त्र संकायमा स्नातक तह वा सो सरहको योग्यता हासिल गरेको र आधारभूत तह (कक्षा ६-८) वा साविक निम्न माध्यमिक तहमा स्थायी भई कम्तिमा २ वर्ष कार्यरत रहेको हुनु पर्नेछ । तर आधारभूत तहको कक्षा पाँच वा सोभन्दा तल्ला कक्षासम्म मात्र सञ्चालित विद्यालयमा कम्तिमा शिक्षा विषयमा प्रविणता प्रमाणपत्र वा दश जोड दुई वा सो सरहको योग्यता भएको स्थायी शिक्षक प्रधानाध्यापक छनौट प्रक्रियामा उम्मेदवार हुन सक्नेछ ।

५.२ माध्यमिक विद्यालयको प्रधानाध्यापक हुन शिक्षाशास्त्र संकायमा स्नातकोत्तर तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरेको र माध्यमिक तहमा स्थायी भई कम्तिमा २ वर्ष कार्यरत रहेको हुनु पर्नेछ ।

५.३ उपदफा (५.१) र (५.२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सम्बन्धित तहमा स्थायी भएको शिक्षकले कुनै पनि विषयमा माथिल्लो योग्यता हासिल गरेमा प्रधानाध्यापक हुनका लागि योग्य मानिनेछ ।

५.४ विद्यालय शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगमा जानकार भएको हुनुपर्ने ।

६. निमित्त प्रधानाध्यापक सम्बन्धी व्यवस्थाः

६.१. सामुदायिक विद्यालयमा प्रधानाध्यापक अनुपस्थित भएमा वा कुनै कारणले प्रधानाध्यापकको पद रिक्त भएमा प्रधानाध्यापक उपस्थित नभएसम्म वा प्रधानाध्यापकको पदपूर्ति नभएसम्मका लागि सो विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूमध्ये वरिष्ठतम् स्थायी शिक्षकले निमित्त प्रधानाध्यापक भई काम गर्नु पर्नेछ । तर कुनै विद्यालयमा एकभन्दा बढी तह भएमा माथिल्लो तहको वरिष्ठतम् शिक्षकले निमित्त भई काम गर्नु पर्नेछ । यसरी निमित्त

प्र.अ. नियुक्त गर्दा माध्यमिक विद्यालयको हकमा कम्तिमा स्नातकोत्तर तह, आधारभुत तह (कक्षा ६-८) को हकमा कम्तिमा स्नातक तह र आधारभूत तहको कक्षा पाँच वा सोभन्दा तल्ला कक्षासम्म मात्र सञ्चालित विद्यालयमा कम्तिमा प्रविणता प्रमाणपत्र वा दश जोड दुई उत्तीर्णहरू मध्येबाट वरिष्ठतम स्थायी शिक्षकलाई नियुक्त गर्नुपर्नेछ ।

७. पूर्णकालिन प्रधानाध्यापक छनौट सम्बन्धी व्यवस्थाः

७.१. विद्यालयको प्रधानाध्यापक छनौटका लागि देहाय बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्वन गर्नु पर्नेछः-

(क) कुनै विद्यालयमा प्रधानाध्यापक पद रिक्त भइ निमित्त प्र.अ.द्वारा विद्यालय संचालन भएको अवस्थामा वा बहालवाला प्रधानाध्यापकको अवधि समाप्त हुने अवस्था भएमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सोको जानकारी लिखित रूपमा १५ (पन्ध्र) दिन भित्र शिक्षा शाखामा गर्नु पर्नेछ ।

(ख) खण्ड (क) बमोजिम जानकारी प्राप्त भएपछि शिक्षा शाखाले विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वा निजले तोकेको सो समितिको सदस्यको अध्यक्षतामा दफा ४ को उपदफा (४.१) बमोजिमको समिति गठन गरी छनौट प्रक्रिया अघि बढाउन अनुमति दिनेछ ।

(ग) प्रधानाध्यापक छनौट समिति गठन भएपछि सो समितिले कम्तीमा १५ दिनको म्याद तोकी विद्यालय विकास प्रस्तावसहित आवेदन आव्हान गर्नेछ ।

(घ) आवेदकहरूले यस कार्यविधिको अनुसुचि -१ बमोजिमको विद्यालय विकास प्रस्तावको ढाँचा प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

(ङ) प्रधानाध्यापक छनौट समिति समक्ष पेश भएका आवेदनहरू अध्ययन गरी सो समितिले रित पुगेका आवेदकहरूको नामावली प्रकाशन गर्नेछ ।

(च) आवेदकहरूमध्येबाट यस कार्यविधिको अनुसूची - २ बमोजिमको मूल्याङ्कनका आधार बमोजिम प्रधानाध्यापक छनौट गर्नेछ । त्यसरी छनौट गर्दा उपलब्ध भएसम्म उच्चतम् अङ्क प्राप्त गर्ने तीन जनालाई योग्यताक्रमका आधारमा छनौट गरी नियुक्तिका लागि शिक्षा शाखा समक्ष सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।

तर साठी अङ्क प्राप्त नगर्ने उम्मेदवारलाई प्रधानाध्यापक-को पदमा नियुक्तिको लागि सिफारिस गरिने छैन ।

(छ) समितिबाट खण्ड (च) बमोजिम सिफारिस भएका मध्येबाट निजले पेश गरेको विद्यालय विकास प्रस्तावमा लेखिएका सूचकहरू समयबद्ध रूपमा पूरा गर्ने कार्यदक्षता शिक्षा शाखाले करार गरी ३ वर्षका लागि सम्बन्धित उम्मेदवारलाई नियुक्ति गर्नेछ ।

(ज) उपदफा ७.१ को खण्ड (ग) बमोजिमको समयमा आवेदन नपरेमा प्रधानाध्यापक छनौट समितिले ७ दिनको म्याद थप गरी पुनः आंवेदन आव्हान गर्नेछ तर दोस्रो पटकमा पनि कुनै पनि शिक्षकको आवेदन नपरेमा योग्यता पुगेका शिक्षकलाई गाउँ शिक्षा समितिले निमित्त प्रधानाध्यापकको रूपमा नियुक्त गरी विद्यालयमा पठाउन सक्नेछ ।

(झ) उपदफा ७.१ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समितिले प्रधानाध्यापकको नियुक्ती गर्दा आ-आफ्नो विनियम तयार गरी नियुक्त गर्न सक्नेछन् ।

८. प्रधानाध्यापकको कार्यसम्पादन करार गर्नुपर्नेः

८.१ दफा (७) बमोजिम प्रधानाध्यापक नियुक्ती गर्दा निजले पेश गरेको विद्यालय विकास प्रस्तावमा लेखिएका सूचकहरू समयबद्ध

रूपमा पूरा गर्ने व्यहोराको कार्यसम्पादन करार चिङ्गाड गाउँपालिका शिक्षा शाखासँग गर्नुपर्नेछ ।

८.२ प्रधानाध्यापकले कार्यसम्पादन करार बमोजिम कार्य सम्पादन गरे, नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षा शाखा चिङ्गाडले गर्नेछ ।

९. **प्रधानाध्यापकको काम, कर्तव्य र अधिकारः** प्रधानाध्यापकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) विद्यालयमा शैक्षिक वातावरण, गुणस्तर र अनुशासन कायम राख्ने,

(ख) विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूसँग समन्वय गरी शिक्षक, कर्मचारी, विद्यार्थी र अभिभावकहरू बीच पारस्परिक सहयोगको वातावरण सिर्जना गर्ने,

(ग) विद्यालयमा अनुशासन, सच्चरित्रता, शिष्टता कायम गर्न आवश्यक काम गर्ने,

(घ) शिक्षकहरूसँग परामर्श गरी विद्यालयमा कक्षा सञ्चालन सम्बन्धि कार्यक्रम तयार गर्ने सो बमोजिम कक्षा सञ्चालन भए नभएको निरीक्षण गर्ने,

(ङ) विद्यालयमा सरसफाई, अतिरिक्त क्रियाकलाप आदिको प्रबन्ध गर्ने गराउने,

(च) विद्यालयको प्रशासनिक कार्यको सञ्चालन तथा नियन्त्रण गर्ने,

(छ) विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना गर्ने तथा परीक्षा सञ्चालन गराउने,

(ज) विद्यार्थीलाई स्थानान्तरण तथा अन्य प्रमाणपत्र दिने,

(झ) विद्यालयमा भए गरेका महत्वपूर्ण कामकारबाहीको अभिलेख राख्ने,

(ञ) सम्बन्धित निकायबाट स्थायी नियुक्ति, सरुवा-पदस्थापन भई आएका शिक्षकलाई हाजिरी गराई विषय र तह अनुसारको कक्षा / विषय शिक्षणमा खटाउने,

(ट) कुनै शिक्षक वा कर्मचारीले जानी जानी वा लापरवाही साथ कुनै काम गर्नाले विद्यालयलाई हानी नोक्सानी पर्न गएमा त्यस्तो हानी नोक्सानीको रकम तलबबाट कट्टा गरी असुल गर्ने,

(ठ) विद्यालयले आफ्नै स्रोतमा नियुक्त गरेका शिक्षक वा कर्मचारीले पदीय जिम्मेवारी पूरा नगरेमा व्यवस्थापन समितिको सिफारिस बमोजिम अवकाश लगायतका अन्य विभागीय कारबाही गर्ने,

(ड) शिक्षक र कर्मचारीलाई दिइएको सजायको अभिलेख राख्ने तथा त्यस्तो अभिलेख स्थानीय शिक्षा प्रमुख, अधिकृत तथा शिक्षा सम्बद्ध निकायले हेर्न चाहेमा देखाउने,

(ढ) शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको आचरण र कार्य सम्पादन सम्बन्धी प्रतिवेदन शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा तथा व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने,

(ण) शिक्षक वा कर्मचारीलाई सजाय वा पुरस्कार दिने सम्बन्धमा व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा सिफारिस गर्ने,

(त) महिनामा कम्तीमा एक पटक शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको बैठक बोलाई विद्यालयको प्राज्ञिक, भौतिक र शैक्षिक प्रशासन सम्बन्धी विषयमा छलफल गरी त्यसको अभिलेख राख्ने,

(थ) गाउँपालिकाबाट पूर्वस्वीकृति लिई अति आवश्यक भएका विषयमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णय गराई विद्यालयको स्रोतबाट तलब भत्ता खाने गरी शिक्षकको पद कायम गरी सो अनुसार पद स्वीकृति भएका विषयका शिक्षकको लागि छनौट प्रक्रिया अपनाई पदपूर्ती गरी करारमा नियुक्त गर्ने र यसरी नियुक्ति भएका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको तलब सम्बन्धि प्रतिवेदन पारित गर्न व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने,

(द) विद्यालय भवन तथा छात्रावासको हाताभित्र कुनै किसिमको अवाञ्छित क्रियाकलाप हुन नदिने,

(ध) विद्यालयको प्रभावकारी संचालनको लागि वार्षिक योजना बनाई व्यवस्थापन समितिबाट पारित गराई कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(न) विद्यालयमा अध्ययन, अध्यापन सम्बन्धि मासिक, अर्ध-वार्षिक तथा वार्षिक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने, (प) शिक्षक वा कर्मचारीलाई तालिममा पठाउन व्यवस्थापन समितिबाट अनुमोदन गराई पठाउने व्यवस्था गर्ने,

(फ) विद्यालयमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक लागू गर्ने,

(ब) व्यवस्थापन समितिले दिएको निर्देशन तथा आफूले पाएको अधिकार बमोजिम रकम खर्च गर्ने र आय व्ययका हिसाब राख्ने तथा राख्न लगाउने,

(भ) विद्यालयमा सञ्चालन हुने आवधिक परीक्षा नियमित तथा मर्यादित ढङ्गबाट सञ्चालन गर्ने गराउने,

(म) कुनै शिक्षकले अध्यापन गरेको विषयमा लगातार तीन वर्षसम्म पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी विद्यार्थी असफल भएमा वा कुनै शिक्षकले लापरवाही वा अनुशासनहीन काम गरेमा त्यस्तो शिक्षकको दुई वर्षसम्म तलब बृद्धि रोक्का गर्ने,

(य) विद्यालयमा दैनिक रूपमा नियम बमोजिमको कक्षा लिने तथा शिक्षकलाई लिन लगाउने,

(र) विद्यालयका सम्पूर्ण शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको काम, कर्तव्य तोक्ने,

(ल) चिङ्गाड गाउँपालिका तथा व्यवस्थापन समितिले दिएका निर्देशन पालन गर्ने गराउने,

(व) विद्यालयको शैक्षिक प्रगति सम्बन्धि विवरण तथा तथ्यांक मन्त्रालयद्वारा निर्धारित ढाँचा र समयभित्र अधिकृतद्वारा प्रमाणित गराइ शिक्षा शाखामा पेश गर्ने,

(श) विद्यालयका स्थायी शिक्षकको कार्यसम्पादन मूल्याकंन भरी चिङ्गाड गाउँपालिकामा र आफ्नो स्रोतबाट खर्च बेहोर्ने गरी नियुक्त भएका शिक्षकहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन फाराम भरी व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने,

(ष) विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको सम्पत्ति विवरण फाराम निर्धारित समयमा भर्न लगाई विद्यालयमा दर्ता गरी चिङ्गाड गाउँपालिका मार्फत शिक्षक किताबखानामा पठाउने,

(स) प्रधानाध्यापक गाउँपालिका, अभिभावक एवं विद्यार्थीप्रति जिम्मेवार हुनेछ,

(ह) शिक्षक एवं कर्मचारीलाई विद्यालयप्रति जिम्मेवार बनाउन तथा गुणस्तरीय शिक्षाका लागि चिङ्गाड गाउँपालिकाले प्रचलित कानुन बमोजिम दिएका निर्देशन पालना गराउन तथा अपेक्षित शैक्षिक उपलब्धिका लागि शिक्षकहरूसँग कार्यसम्पादन करार गर्नुपर्नेछ,

(क्ष) विद्यालयको भौगोलिक क्षेत्रभित्रका टुहुरा, अलपत्र परेका र बेसाहारा, विशेष आवश्यकता भएका तथा विपन्नतामा परी विद्यालय जान नसकेका वा विद्यालय छोडेका बालवालिकालाई चिङ्गाड गाउँपालिका मार्फत छात्रवृत्ति वा विशेष व्यवस्था गरी वा निजका अभिभावक वा संरक्षकलाई सघाई वालवालिकालाई विद्यालयमा ल्याउने तथा टिकाउन र सिकाउन आफू जिम्मेवार हुने र शिक्षकलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्नेछ,

(त्र) संभावित जोखिमहरूको पहिचान गरी न्युनिकरणका लागि क्रियाशिल रहने ।

१०. प्रधानाध्यापकको पदावधिः

१०.१ प्रधानाध्यापकको पदावधि चार वर्षको हुनेछ र निज पुनः सो पदमा नियुक्ति हुन सक्नेछ ।

१०.२ प्रधानाध्यापकको कार्यसम्पादन करार सम्झौताका आधारमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले २ वर्षमा मध्यावधि मूल्यांकन गर्न सक्नेछ ।

१०.३ उपदफा (१०.१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रधानाध्यापकले आफूले गरेको कार्यसम्पादन करार बमोजिम काम नगरेको वा निजको कार्य सन्तोषजनक नभएको वा निजको आचरण खराब रहेको कुरा शिक्षा शाखाले तोकेको अधिकृतले दिएको प्रतिवेदन र व्यवस्थापन समितिको सिफारिसबाट देखिन आएमा शिक्षा शाखाले निजलाई प्रधानाध्यापकको पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी प्रधानाध्यापकलाई पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मनासिव मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

११. प्रधानाध्यापक भत्ताः

(१) विद्यालयका प्रधानाध्यापकले देहाय बमोजिम मासिक भत्ता पाउनेछः-

(क) संघिय सरकारबाट प्राप्त हुने भत्ता

(ख) स्थानिय सरकारबाट प्रदान गरिने प्रोत्साहन रकम

१२. प्रधानाध्यापकको विदा र काज स्वीकृति सम्बन्धमाः

(१) कम्तिमा ३ दिनसम्म विदामा बस्नु परेमा वा काजमा जानु परेमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षलाई कारण सहित जानकारी दिइ बस्नु पर्नेछ ।

तर, ३ दिन भन्दा बढि प्रचलित कानुन बमोजिम विदा लिइ बस्नुपरेमा वा काजमा जानुपरेको अवस्थामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको स्वीकृती लिई सोको जानकारी लिखित रूपमा शिक्षा शाखा दिनुपर्नेछ ।

१३. पदमा बहाल रहने र प्रतिष्पर्धा गर्न पाउनेः

(१३.१) यो कार्यविधि जारी हुनु पूर्व साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट समयावधि तोकी प्रधानाध्यापक पदमा नियुक्त भएका प्रधानाध्यापक उक्त समयावधिसम्म प्रधानाध्यापक पदमा बहाल रहनेछन । साथै योग्यता पुगेका र हाल बहाल रहेका शिक्षकहरूलाई पुनः सोहि विद्यालयमा प्रतिष्पर्धा गर्न कुनै बाधा पुर्याउने छैन ।

१४. सट्टा शिक्षक सम्बन्धी व्यवस्थाः

१४.१ प्रधानाध्यापक नियुक्त गर्दा शिक्षक स्थानान्तरण गर्नु परेको अवस्थामा विद्यमान अपुग दरवन्दि संरचनालाई मध्यनजर गर्दै संघिय सरकारबाट पूर्ण दरवन्दि प्राप्त नहुँदासम्म गाउँपालिकाको आन्तरीक स्रोतबाट खर्च व्यहोर्ने गरी नियुक्त भएका स्वयंसेवक शिक्षकलाई सो स्थानमा सट्टा शिक्षकको रूपमा करारमा खटाउन सकिनेछ ।

१५. विषय विज्ञ सूचीकृतः

१५.१. शिक्षा शखाले विषय विज्ञ सूची तयार गर्नकालागि प्रस्तावना आह्वान गरी विज्ञहरूको सूचीकृत गर्न १५ दिनको सूचना गरी चिङ्गाड गाउँपालिकाभित्र कार्यरत योग्यता पुगेका शिक्षकहरू मध्येबाट छनौट गरी सूचीकृत गर्ने छ ।

१६. खारेजी र बचाउः

१६.१ यो कार्यविधि जारी हुनुपूर्व यस संग सम्बन्धित भए गरेका कार्यहरू चिङ्गाड गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन २०७५ र यस कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

१६.२ यस कार्यविधिमा भएका प्रावधानहरू बाहेकको अवस्थामा प्रचलित संघिय शिक्षा ऐन तथा नियम कानुन बमोजिम हुनेछ ।

१६.३ यस कार्यविधिमा लेखिएको कुनै कुरा प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म यस कार्यविधिको व्यवस्था अमान्य हुनेछ ।

अनुसूचीः १

(दफा ७ को उपदफा १ (घ) संग सम्बन्धित)

विद्यालय विकास प्रस्तावको ढाँचा

१. परिचय

२. दुर दृष्टि, लक्ष्य, उदेश्य

३. विद्यालयको सेवा क्षेत्रको विश्लेषण

(क) विद्यालयको सेवाक्षेत्रः (सेवाक्षेत्र भित्र पर्ने गाउँ, शहर, टोल खुलाउने र पूर्वनिर्धारित चार किल्लाको विवरण उल्लेख गर्ने)

(ख) सेवाक्षेत्रको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक अवस्थाः (सेवाक्षेत्र भित्रका नागरिकको पेशा, आर्थिक गतिविधि, गरिबीको अवस्था, विकासका पूर्वाधारको अवस्था, सामाजिक सचेतनाको स्तर, प्राकृतिक श्रोतसाधन आदि विषयको संक्षिप्त विश्लेषण गर्ने)

(ग) सेवा क्षेत्रको जनसांख्यिक तथा शैक्षिक अवस्था विश्लेषणः (सेवाक्षेत्रको जनसंख्याको विवरण र उक्त क्षेत्रको शैक्षिक सूचकहरूको अवस्था (जस्तै साक्षरता, विद्यालयको पहुँच) नागरिकको शिक्षाप्रतिको चासो, जनसहभागिता आदि विषयको विश्लेषण गर्ने)

४. विद्यालयका विद्यमान समस्याहरूको विश्लेषण, समाधान र विद्यालयको सुधारः निम्न बुँदामा आधारित भई विश्लेषण गर्ने

क) सेवा क्षेत्रको जनसंख्या

ख) विद्यालयको भौतिक अवस्था

ग) विद्यालयको शैक्षिक अवस्था

घ) विद्यालय समुदाय बिचको सम्बन्ध

ङ) विद्यालयको आर्थिक अवस्था

५. विद्यालय विकास योजना (रणनिति र कार्यनिति सहित) सुधारको ५ बर्षे कार्ययोजना:

सुधारको क्षेत्र	**सुधारका क्रियाकलापकहरू**	**कार्य प्रक्रिया**	**जिम्मेवारी**	**उपलब्धि सूचक**	**श्रोत व्यवस्था**	**समयावधि**
भौतिक पक्ष						
आर्थिक पक्ष						
शैक्षिक पक्ष						
व्यवस्थापकीय पक्ष						

६. बार्षिक कार्यान्वयन कार्ययोजना

(क) आर्थिक व्ययभार पर्ने र नपर्ने क्रियाकलापहरू समावेश गरी कार्ययोजना प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।

७. संस्थागत क्षमता विकास

(क) जनशक्ती विकास

(ख) भौतिक संरचना विकास

(ग) अन्य

अनुसुची २

(दफा ७ को उपदफा १ (च) संग सम्बन्धित)

प्रधानाध्यापक छनौट तथा मूल्यांकनका आधारहरू:

क्र.सं.	मूल्याङ्कनको आधार	आधारको विस्तृतीकरण	पूर्णाङ्क
१	**शैक्षिक योग्यता**	**क.** न्युनतम शैक्षिक योग्यता (प्रथम श्रेणी १५ अंक, द्धितीय श्रेणी १३ अंक, तृतीय श्रेणी ११ अंक) **ख.** माथिल्लो शैक्षिक योग्यता (प्रथम श्रेणी १० अंक, द्धितिय श्रेणी ८ अंक, तृतीय श्रेणी ६ अंक)	१५ १०
२	**शिक्षण अनुभव**	शिक्षण अनुभव वापत अंक प्रदान गर्दा सम्बन्धित तह (विद्यालय) मा स्थायी नियुक्ति पाई शिक्षण गरेको भए प्रति वर्षको जुन तहको शिक्षक हो सो तहको प्रथम श्रेणीको भए २.५ अंकका दरले, द्धितिय श्रेणीको भए २ अंकका दरले र तृतीय श्रेणीको भए १.५ अंकका दरले बढीमा २५ अंक दिइनेछ । तर महिलाको हकमा २५ अंक ननाघ्ने गरी बीस प्रतिशत अंक थप गरिने छ।	२५
३	**तालिम**	**क.** शैक्षिक तालिमः १० (प्रथम श्रेणी १० अंक, द्धितीय भए ८ अंक, तृतीय भए ६ अंक) **ख.** न्युनतम ३० कार्य दिनको विद्यालय व्यवस्थापन तालिमः २	१२
४	**अध्यापन**	अध्यापन गरेको विषयमा प्राप्त नतिजा वापत	१२
५	**विद्यालय विकास प्रस्ताव**	क. विद्यालय विकास प्रस्ताव ख. विद्यालय विकास प्रस्तावको प्रस्तुतीकरण	१० ४
६	**नेतृत्व लिने क्षमता**	प्र.अ. छनौट समितिको मूल्याङ्कनबाट	१२

द्रष्टव्यः

१. माध्यमिक तहको हकमा माथिल्लो शैक्षिक योग्यता भन्नाले एम.फील.लाई जनाउनेछ ।

२. विद्यालय विकास प्रस्ताव अध्ययनका लागि सदस्य सचिवले मूल्यांकनकर्ता-लाई १/१ प्रति उपलब्ध गराउनु पर्नेछ र सो अध्ययनका लागि १ हप्ताको समय उपलब्ध गराइनेछ ।

३. शिक्षण अनुभव वापत अंक प्रदान गर्दा सम्बन्धित तहमा स्थायी नियुक्ति पाई शिक्षण गरेको हुनुपर्नेछ ।

४. अध्यापन गरेको विषयमा प्राप्त नतिजा वापत पछिल्लो तीन शैक्षिक सत्रको प्रति शैक्षिक सत्रको बढीमा चार अंकका दरले अधिकतम १२ अंक दिइनेछ । अध्यापन गरेको विषयमा प्राप्त नतिजा वापत अंक दिदा प्रति वर्ष देहायका आधारमा दिइनेछ ।

$$\frac{\text{अध्यापन गरेको विषयको कक्षागत औसत उत्तीर्ण प्रतिशत}}{\text{सम्बन्धित विषयको भौगोलिक इकाईको औसत उत्तीर्ण प्रतिशत}} \times ४$$

(क) भौगोलिक इकाईको औसत उत्तीर्ण प्रतिशतको अंक ४० भन्दा कम भएमा ४० लाई मानिनेछ ।

यस खण्डको प्रयोजनका लागि भौगोलिक इकाई भन्नाले सम्बन्धित पालिकालाई जनाउँछ ।

५. प्रतियोगी शिक्षकले विद्यालय विकास प्रस्ताव प्रविधि प्रयोग गरी प्रस्तुतीकरण गर्नुपर्नेछ साथै मूल्यांकनकर्ताले प्रतियोगीसंग विद्यालय विकास प्रस्ताव सम्बन्धी छुट्टा छुट्टै गहन छलफल पश्चात मूल्यांकन गर्नुपर्नेछ । देहायको कार्य ढाँचामा तयार भएको विद्यालय विकास प्रस्ताव वापत अंक १० र सोको प्रस्तुतीकरण वापत ४ अंक दिइनेछ । प्रस्ताव वापत अंक प्रदान गर्दा ८० प्रतिशत भन्दा बढी र ४० प्रतिशत भन्दा कम दिनु परेमा सो को पुष्ट्याँई समेत दिनु पर्नेछ ।

(क) वर्तमान शैक्षिक र आर्थिक अवस्था,

(ख) विद्यालयले हासिल गर्नु पर्ने अपेक्षित उपलब्धि,

(ग) वर्तमान अवस्था र अपेक्षित उपलब्धीका सूचकगत अन्तर,

(घ) अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्ने स्रोत पहिचान सहितको कार्ययोजना,

(ङ) कार्ययोजनाको मूल्याङ्कनका सूचकहरू,

६. नेतृत्व लिने क्षमता वापत अंक प्रदान गर्दा समेत ८० प्रतिशत भन्दा बढी र ४० प्रतिशतभन्दा कम अंक दिनुपरेमा सो को पुष्ट्याँई समेत गर्नुपर्नेछ । देहायको मूल्याङ्कनका आधारमा प्र.अ. छनौट समितिले अंक दिनुपर्ने छ ।

मूल्याङ्कनका आधारहरू:

अतिउत्तम (३.००), उत्तम (२.५०), मध्यम (२.००), सामान्य (१.२५),

क्र.सं.	विवरण	अतिउत्तम (३.००)	उत्तम (२.५०)	मध्यम (२.००)	सामान्य (१.२५)	कैफियत
क	शिक्षण पेशा प्रति निष्ठावान तथा लगनशीलता					
ख.	विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर प्रतिको समर्पण भाव					
ग.	विद्यार्थी, शिक्षक र व्यवस्थापन समिति विच प्रभावका सम्बन्ध स्थापना गर्न र समुदायलाई प्रभावकारी परिचालन					
घ.	उत्तरदायित्व र पारदर्शिता सम्बन्धी व्यवहार					
	जम्मा अंक					

आज्ञाले

चक्र बहादुर घर्ती

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत